

БОБУР -
ИБРАХИМ
ФАЗИЛЛАХ
СОХИБИ

4-бетда

ТАФАККУР ҚУВВАТИ

— Оилада фарзанд туғилишидан то умрининг сўнгигача бўлиб утадиган барча маросим ва удумлар бир нарсага, зупматдан сўнг кундуз келишига, ёвузлик устидан эзгулик тантана қилишига, ҳақсизлик устидан адолат ҳукмронлигига, матонат, бардош ҳамма нарсадан устун эканига инсонни ишонтиради.

5-бетда

Оила Ва

Оила соғлом ва бахтли бўлса, бутун жамият барқарор ва фаровон бўлади.

Ислом КАРИМОВ

7 (1314)-сон 15 февраль 2017 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Жамият

ОПИСДА ЯРАҚПАГАН ҲАР НЕ ОПМОС ЭМАСДИР

ёхуд аёллар миграцияси ҳақида

Аёлнингбу-
гуни, эртаси,
соғлиги, нурли
ҳаёти учун қанча
одам туну-кун из-
ланишда. Уларни
ҳар томонлама қўллаб-
қувватлаш, ҳимоя қилиш учун
давлатимиз томонидан қанча чора-тад-
бирлар қўрилмоқда. Аммо аёл ёвузликлардан, турли ташқи таъ-
сирлардан ўзини ҳимоя қила олаётими? Бир бурда нонни оқласи
бағрида, хотиржам ёйишдан кўра, кўпроқ ҳорижани орзу қилаётган
аёллар ҳақида нима дейиш мумкин?

6-бетда

Ушбу сонда:

КУТИПМАГАН ТАШРИФ БАЪЗИ ТАШКИПОТЛАР ЮЗИНИ ОЧИБ БЕРДИ

3-бетда

16 ёшга яқинлашиб қолган имконияти чекланган бола нега шу пайтга қадар таълим муассасасига жалб этилмаган? Оила аъзоларига нега шу пайтга-
ча бу масалалар тушунтирилмаган? Ахир, ҳар бир бошқармаю ташкилотнинг ўз вазифа ва функция-
лари мавжуд-ку. Ушбу вазифалар ўз вақтида бажари-
лса, муаммолар бу қадар маддалаб кетмасди!

АВТОБУСДАН КЕКСАЛАР ҲАЙДАПСА...

7-бетда

МЕТРОДА ТЕКШИРУВ ШАРТМИ?

ёки нари борса ўн сония...

8-бетда

ОПИСДА ЯРАҚПАГАН ҲАР НЕ ОЛМОС ЭНАСДИР

Бугун хорижга чиқиб ишлаб, катта пул топиш, мол-дунё орттириш вас-васасига учраган аёлларимиз кам эмас. Тўғри, эркакнинг юкини енгил қилгиси, унга тиргак бўлгиси келаётган опа-сингилларимиз ҳам йўқ эмас. Аёл дангиллама иморат қуриш, шоҳона мебеллар сотиб олиш, тўю томошалар қилиш истагида елиб-югуради. Хотиржамлиги, соғлигидан воз кечади. Аммо аёлнинг ўрни энг аввало, оиласи, фарзандлари ёнида эканини тушунганида кеч бўлади. Андижонлик Омина исмли аёл оруз-хавас қурбони бўлганидан қаттиқ пушаймонда...

— Бир танишимнинг тавсияси билан турмуш ўртоғим иккимиз Туркияга ишлагани кетдик, — дея ҳикоя қилади аёл хориждаги ҳаётини ёдга олarkan. — Истамбулнинг Боязид кўчасида яшовчи бир оиладан иш тавсия қилишди. Хўжайиним боғбон, мен энага бўлиб ишладик. Биринчи ой маош сўрасак, уй эгаси Иброҳим оға икки ойни бирга беришини айтди. Эр-хотин ўзимизча ҳисоб-китоб қилиб, оладиган пулларимизга режа туздик. Мен 7 ойлик чақалоққа қарайман. Маошим вақтида берилмагани етмагандек, боласига тунда ҳам қарашга мажбур қилади. Шундай қилиб, 6 ой маошсиз ишладик. Бизнинг-ку, қорнимиз тўқ, устимиз бут, аммо қишлоқда кекса қайнотамнинг қарамоғидаги болаларим қийналди. Чунки қарз кўтариб кетгандик. Қарз берган одамлар уйга келиб фарзандларимни сиқувга олишган. Чорасиз қолган қайнотам ўз номидаги ҳовлини сотиб, ижара уйга кўчиб ўтишган. Ҳозир уч бола билан бир хонали уйда яшаймиз. Ўз бошимга ўзим гавго сотиб олдим. Хўжайиним фермер ҳўжалигида деҳқончилик қиларди. Рўзгорнинг кам-кўстини тўлдириб турарди. Менинг эса гудек ҳунарим бор, чеварман. Ҳалол топган пулга қаноатланмадим. Одамларга ўхшаб дангиллама ҳовлида яшагим келганди, оқибатда тор жойда тикилиб турибман.

Тошкентлик Қаноат исмли аёлнинг ташвиши ундан-да катта.

— Синглим Мунира кенжа қизини унаштириб қўйган, тўй қилиш истагида Дубайга ишлагани кетди, — дейди Қаноат опа кўз ёшини яшира олмай. — Қўй, аёл бошинг билан узок юртларга кетма, қизингни эл қатори узат, десак, менда ҳам оруз-хавас бор, деб ўз сўзида туриб олди. Агар сеп-сидиргани яхши қилмасам, қизимга қайнонаси кун бермайди, деб хай-ҳайлашимизга ҳам эътибор бермай кетди. Дубайда турмуши бузилган опа-сингилларнинг виласида хизматкор бўлиб иш бошлаган. Уч ой йўл харажатларини қоллаш учун текинга ишлаган. Уч ойдан сўнг маош сўраса, унга пул беришмаган. Опа-сингиллар уни Марям исмли аёлга сотиб юборишган. Марям уни оғир меҳнатга, ертўлада яшашга мажбурлаган.

Бир ярим йил деганда синглим бир ахволда уйга қайтиб келди. На пули бор, на соғлиги: ўпкасига рақнинг оғир формаси аниқланган, зудлик билан онкология диспансерига ётқиздик.

Бу орада тўй ўтди, қизи бахтини топди. Куёв тараф ортиқча нарса талаб ҳам қилгани йўқ. Ҳаммаси синглимининг васвасига тушиб қолганида, деб ўйлайман. Энди эса жондай жигарим кўз ўнгимда шамдек сўниб борапти.

...Бундай воқеалар тез-тез қўлогимизга чалинади. Атрофимизда танишларимиз, яқинларимиз,

ёхуд аёллар миграцияси ҳақида

дўсту дугоналаримиз хорижда ишляпти. Улар билан суҳбатлашамиз, хол-аҳвол сўраймиз.

Қанча пул юбораётганини билгимиз келади. Хўш, бугун аёлнинг хорижга чиқиб кетишига сабаб нима? Ушбу савол билан бир гуруҳ мутахассисларга юзландик.

— Аёлнинг хорижга кетиб ишлашига кўпчилик иқтисодий етишмовчилик, ишсизлики сабаб қилиб кўрсатилади, — дейди Бектемир тумани, Бектемир маҳалласи масъул котиби Нигора Камолова. — Иқтисодий танглик ҳамма оилада ҳам бўлиши табиий. Агар аёл тежамкор, тадбиркор бўлса, оилада етишмовчилик бўлмайди. Аксинча, маблағни нотўғри сарфлаш, исрофгарчилик бу фожиа. “Болам ўртоқларидан кам бўлмасин, ўқимасин”, деб ўғлига қимматбаҳо телефон тутказдиган, қизини номдор “Бутик”дан ясантирадиган аёллар оила иқтисодини бузади. Бу олиффа эҳтиёжларини қоллашга отанинг қурби етмай қолган, она белни боғлаб, майдонга чиқади. Худудимизда 3567 аҳолининг 1861 нафари аёллар. 2016 йилда маҳалламиздан 19 нафар хотин-қиз ишлаш, ўқиш мақсадида хорижга кетишган: Италияда, АҚШда яшаётганлари ҳам бор. Хорижга кетаётган ота-оналар энг аввало, бизга мурожаат қилишади. Вояга етмаган фарзандлари бўлса, ички ишлар бошқармаси вояга етмаганлар билан ишлаш бўлиминдан бола киминг қарамоғида қолаётгани ҳақида маълумотнома ҳамда тушунтириш хатини тақдим этишади. Хориждан қайтган хотин-қизлар ўртасида энг биринчи олиб борадиган ишимиз — тиббий қўриққа жалб этиш.

— Ўтган йили ташқи миграциядан қайтган хотин-қизларнинг 289 нафари тиббий қўриқдан ўтказилди, — дейди Бектемир туман маркази кўп тармоқли поликлиника мудири Гўзал Исмоилова. — Умумий қон, сидик, сифилис, ОИТС, агар тўладан келган бўлса, қандли диабетга ҳам анализ топширилади. Барча анализлар бепул. Улардан икки нафарида ОИТС аниқланди. Зудлик билан назоратга олиниб, ОИТС маркази томонидан даволаш ишлари олиб борилади. Уларга ҳар ойда поликлиника шароитида дори-дармон тарқатиб турилади. Бу икки онанинг фарзандлари бор, биз касаллик аниқланган, зудлик билан болаларни ҳам ташхисдан ўтказдик, химояланмиш ҳақида тушунча бердик. Миграциядан қайтган хотин-қизларнинг ҳаммаси ҳам ўз ихтиёрлари билан тиббий қўриққа келишини истамайди. Патронаж ҳамширалар бир неча марта уларнинг уйларига бориб, тушунтириш ишларини олиб боришди. Шунда ҳам поликлиникага келмай, вақтини чўзса, ички ишлар ҳодимлари мурожаат қилишга мажбур бўламиз.

Тўлаган АБДУЛЛАЕВ, Тошкент шаҳар, ички ишлар Бош бошқармаси оммавий ахборот воситалари билан ишлаш бўлини маси бошлиғи, подполковник:

Оғриқли нуқта

Унда фуқаро иш берувчи билан ўзи шартнома имзолайди ва уни агентлик орқали расмийлаштиради. Хусусий шартнома асосида ҳам турли мамлакатларда қонуний ишлаётган юртдошларимиз кўп. Қонуний ишлашнинг афзалликлари шундаки, бунда фуқаро ўзи меҳнат қилиш учун бораётган мамлакатнинг тилини, қонунийчилигини, урф-одатларини, ишдаги техника хавфсизлигини ўрганади. Борган мамлакатда уни иш жойи, маошининг миқдори, ҳафтасига нечи соат ишлаши, касалликка чалинганда даволаниши, дам олиш кунлари, таътили кўрсатилган бўлади. Қолаверса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 22 февралда қўлган Қарорига кўра хорижда ишлаганлар хорижда ишлаган пайтлари учун меҳнат дафтарчасига қайд эттиришлари, иш стажига киритишлари, суғурта бадалларини тўлаб, қариганда пенсия таъминоти билан ҳам таъминланишлари мумкин.

Қонуний меҳнат қилувчилар бундай имкониятларга эга эмас. Ёшлик, навқиронлик пайтида хорижда ишлаб, маблаг топиб, кун ўтказсалар-да, эртага бу йиллар иш стажига кирмай қолади. Ноконуний меҳнат мигрантлари одам савдоси қурбонига айланишлари, маошларини оломасликлари, ўзларини ҳимоя қила олмалиги эҳтимоли жуда каттадир. Ноконуний миграция бундай мигрантларни ўз мамлакатида ҳам, борган мамлакатида ҳам ноконуний вазиятга тушириб қўяди. Шунинг учун биз уларни доимо қонунга риоя қилишга чақирамиз.

Мансур БЕРДИЁРОВ, Бектемир тумани бандликка қўмаклашиш маркази банд бўлмаган аҳолини ҳисобга олиш ва ишга жойлаштириш шўъба мудири:

— Бектемир туманида 2017 йилда 2921 иш ўрнини яратиш режалаштирилган. Бу вазифани амалга ошириш учун қатор ишлар қилинаётир. 2016 йил давомида ҳам бир неча марта хориждан қайтган хотин-қизлар учун иш ўринлари ярмаркасини ўтказдик: расмий тақлифномалар бердик. Умумий ҳисобда йил якуни бўйича 480 киши хориждан қайтган. Улардан 283 нафари аёл.

Яқинда Россиядан қайтган аёлни ишга жойлаштирдик. Базойлари 500-600 минг сўм маош учун ишлашни хоҳлашмайди. Сабабини билдимиз-у, кўп ҳолларда хусусий корхоналар бўш иш ўрнини сир тутишади. Миграциядан қайтган хотин-қизларнинг иш юзасидан мутахассислиги тўғри келмаса, касбга қайта тайёрлаш, малакасини ошириш ўқув марказига ўқишга юборамиз. Марказда 20 га яқин ўқув йўналиши бор. Ўқиш давомида моддий қийинчиликка учрамаслик учун ишсизлик нафақаси берилади. Сергели туманида Корея билан ҳамкорликда тузилган “Kolsa” ўқув марказида 10 ой давомида ўқитилади. 6 ой стипендия билан таъминланади. 4 ой амалиёт ўтказилади. Бу йил Самарқандда ҳам филиал иш бошлади. Ўтган йили хориждан қайтган бир қизни ўқув маркази орқали қайта касбга тайёрлаб, ишга жойлаштирдик. Аммо уни оладиган маоши қониқтирмай, яна Туркияга кетиб қолди.

Аёлнинг бугуни, эртаси, соғлиги, нузли ҳаёти учун қанча одам туну-кун изланишда. Уларни қар томонлама қўллаб-қувватлаш, химоя қилиш учун давлатимиз томонидан қанча чора-тадбирлар қўрилмоқда. Аммо аёл ёвузликлардан, турли ташқи таъсирлардан ўзини химоя қила олаётими? Бир бурда нонни оиласи бағрида, хотиржам ёйишдан кўра, кўпроқ хорижи оруз қилаётган аёллар ҳақида нима дейиш мумкин?

Нигора РАҲМОНОВА,
“Оила ва жамият” мухбири

